

nogen Dom om, hvad der er til dets eget Bedste. Dertil fordres dog i mange Tilfælde Forudsætninger — Kundskaber, Erfaringer o. s. v. — som f. Eks. en Arbejdsmand paa Landet ganske mangler. Naturligvis findes der mange udmærkede Undtagelser — det skal jeg, Gud bevares, aldrig benægte; paa ingensomhelst Maade benægte; — men ganske i Almindelighed kan man dog vistnok sige, at Almuen, f. Eks. vor store Bondebefolkning, er at betragte som et stort, uerfarent — maaske for Tiden ogsaa lidt uregerligt — Barn, der kun vilde styrte sig selv i allehaande Ulykker, ifald man ganske overlod det til dets egen Dømmekraft. Synes De dog ikke, jeg har Ret?”

„Jeg veed ikke, hvorfra man har faaet den Mistillid til Bonden,“ svarede Emanuel. „Vor Historie indgiver os den dog ikke. Tvertimod; den lærer os, hvor ganske uberettiget den er. Der vil ikke kunne peges paa et eneste Tilfælde, hvor man ved at imødekomme de lavere Klassers Ønsker og følge deres Raad har udsat Samfundet for mindste Fare. Derimod kan der nævnes Eksempel efter Eksempel paa, at man — tiltrods for Almuens Advarsler — har styrtet vort Fædreland fra Ulykke til Ulykke. Men ikke nok dermed! Jeg vover at paastaa, at alt, hvad vort Land har ejet og ejer af Dygtighed, Foretagelsesaand, Flid og Udholdenhed, oprindelig og udelukkende stammer fra vor Bonde. Det kan historisk bevises, at der saavel i Fortid som i Nutid neppe findes en eneste stor Begavelse, ikke en eneste Personlighed, der ved Aand eller Handlekraft har raget op over sin Samtid, uden at man ved at søge blot et Par Led tilbage har truffet paa Bonden i hans Slægt! ... Derimod vil man neppe kunne finde en eneste fremragende Dygtighed, der igennem mange Slægter har haft sin Rod i de saakaldte højere Lag. Det er vor Bondes Flid, Nøjsomhed og sejge Udholdenhed, som alle vore dygtige Mænd har haft i Arv; ... det var saadan i Fortiden, og det er saadan endnu den Dag idag. Aar for Aar sender Landet frisk, ung, virkelysten Kraft ind til Byerne ... og hvert Aar udspreder disse til Gengæld en Samling hensygnende, aandeligt og legemligt nedbrudte Stakler, hvem Landliv og Landluft skal bringe paa Fode igen. Det er ganske det samme Forhold som med vor gode, taal-